

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ „ОРОНІМІЯ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ: ДОСЛІДЖЕННЯ, УПОРЯДКУВАННЯ, ЗБЕРЕЖЕННЯ”

Збереження і впорядкування географічних назв, до яких належать і ороніми, є провідною темою дискусій на багатьох міжнародних конференціях під егідою ООН. В унісон конвенції ЮНЕСКО про збереження нематеріальної культурної спадщини, яка набрала чинності 20 квітня 2006 р., на базі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (філологічний і географічний факультети) 18-19 березня 2010 р. відбулася науково-практична конференція „Оронімія Українських Карпат: дослідження, упорядкування, збереження”. Оронімія Карпат становить собою унікальний, але, на жаль, досі ще не зібраний і не вивчений матеріал, в якому зафіксовані назви різномовного походження. Глибоке його дослідження здатне пролити світло на історію освоєння цього краю у найдавніший період.

Конференцію організували: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Інститут української мови НАН України, Міжвідомча науково-методична рада з питань географічних назв, Українська ономастична комісія, Українська картографічна асоціація. В її роботі взяли участь 30 учасників. За професійною діяльністю це були географи, картографи, філологи, до сфери інтересів яких входять географічні назви, зокрема ороніми.

Конференцію відкрив ректор Чернівецького національного університету *Степан Васильович Мельничук*. З вітальним словом до учасників конференції звернулися декан філологічного факультету цього університету *Борис Іванович Бунчук* і декан географічного факультету *Валерій Петрович Руденко*, директор Державного науково-виробничого підприємства „Картографія” *Ростислав Іванович Сосса*. Вони підкреслили важливість і необхідність широкого обговорення проблем оронімії Українських Карпат та пошуків спільних шляхів вирішення проблем, що нагромадилися. З усього загалу географічних назв – ойконімів, гідронімів, оронімів – перші найменш опрацьовані та унормовані.

На конференції було заслухано 23 доповіді, в яких висвітлювалися такі теми:

1. Оронімія Українських Карпат: стан і завдання дослідження, збереження та упорядкування.
2. Історико-культурна цінність оронімів Українських Карпат.
3. Міжмовна взаємодія в оронімії Українських Карпат.
4. Ороніми як вираження культурних взаємовідносин.
5. Оронімія, пов'язана з ознаками (особливістю) рельєфу, явищами природи, діяльністю людей, релігією, народними обрядами, віруваннями, звичаями, назвами тварин та іменами людей.
6. Ороніми на географічних картах.

У рамках конференції відбулися засідання її географічної та філологічної секцій, а також Української ономастичної комісії. Було визнано необхідність співпраці між філологами (ономастами) і картографами для розроблення системи заходів з унормування назв географічних об'єктів Українських Карпат. Для цього важливо ініціювати спільні роботи зі створення баз даних назв на основі словників з достовірною інформацією про карпатські ороніми. Відзначалася відсутність таких праць (за винятком словника-довідника Мирослава Габорака „Назви гір Івано-Франківщини” (Івано-Франківськ: Місто НВ, 2005). Загальною платформою конференції можна вважати розуміння усіма її учасниками необхідності об'єднання зусиль, творчого потенціалу і бажання працювати разом над спільною проблемою філологів, географів і картографів – збереження цінного культурного пласту, яким є ороніми Українських Карпат.

Матеріали науково-практичної конференції видано окремою брошурою.

© *І. С. Руденко, Н. І. Сивак*

* * *

XV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ "ГЕОФОРУМ-2010": СУЧАСНІ НАУКОВІ РОЗРОБКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГЕОДЕЗИЧНИХ, КАРТОГРАФІЧНИХ І КАДАСТРОВИХ РОБІТ

XV Міжнародна науково-технічна конференція (МНТК) "Геофорум-2010" відбулася 22-24 квітня у Львові, Брюховичах і на Яворівському полігоні. Це була ювілейна конференція, яка вже традиційно приурочувалася до річниці професійного свята працівників геології, геодезії і картографії України. Інформацію про конференцію було поширено в Інтернеті і в періодичних виданнях в Україні та за кордоном: "Геопрофіль", "Вісник геодезії та картографії", "Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва" (Україна), "Геопрофи" (Росія), "GEODETA" (Польща), GIM (Нідерланди) та в інших. Запрошення на форум було розіслано у різні куточки України та в багато країн Європи і світу.

Оргкомітет МНТК очолювали член Президії НАН України академік *Ярослав Яцків* і президент Українського товариства геодезії і картографії (УТГК) проф. *Ігор Тревого*. До оргкомітету входили інші відомі науковці та фахівці з чотирьох країн.

Організатором конференції традиційно було Західне геодезичне товариство УТГК за сприяння Міністерства освіти і науки, Міністерства оборони, Укргеодезкартографії, Національного університету "Львівська політехніка", інших міністерств, відомств та підприємств і організацій сфери геодезії, картографії і кадастру України.

У роботі форуму взяли участь понад 260 учасників, у т. ч. офіційні особи, керівники підприємств, наукових і навчальних закладів: майже 40 професорів, понад 40 кандидатів наук, багато аспірантів і студентів з різних регіонів України, з Росії, Польщі, Чехії, Вірменії, Білорусі, Швейцарії, Німеччини.

До початку роботи МНТК вийшов у світ черговий (19-й) випуск збірника наукових праць Західного геодезичного товариства "Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва", для якого в лютому 2010 р. ВАК України зберіг статус фахового видання. Кожний учасник одержав збірник разом з атрибутикою конференції та іншими матеріалами. На честь професійного свята і МНТК було виготовлено два значки, які теж отримали учасники конференції.

Президія МНТК «Геофорум-2010»

Геофорум відкрив *Ігор Тревого*. Після цього перед присутніми з програмною доповіддю "Сучасні проблеми геодезичної науки" виступив лауреат Міжнародної премії Декарта академік *Ярослав Яцків*.

З привітаннями до учасників МНТК звернулися перший заступник голови Укргеодезкартографії, к.т.н. *Іван Заєць*, директор Інституту геодезії Національного університету "Львівська політехніка" проф. *Корнелій Третяк*, голова науково-методичної ради при Міністерстві освіти і науки України за напрямом "Геодезія, картографія і землеустрій" проф. *Степан Войтенко*, члени цієї ради професори *Левко Перович* та *Петро Черняга*.

Від російської делегації з вітальним словом виступив директор Новгородського геодезичного підприємства *Павло Бурбан*, від чеської – директор Науково-дослідного інституту геодезії, топографії і картографії доктор *Карел Радей*. Від численної наукової делегації з Польщі узяв слово президент Товариства польських геодезистів (SGP) *Кшиштоф Цісек*. Після офіційного привітання він зачитав

постанову пленуму SGP про нагородження президента УТГК Почесною відзнакою – медаллю AMIGO SOCITO за вагомий внесок у розвиток ділових контактів між українським та польським геодезичними товариствами.

Потім відбулося нагородження кращих працівників сфери геодезії та картографії України фаховими відзнаками УТГК та Укргеодезкартографії. Академіка *Ярослава Яцківа* та професора *Вільгельма Гегера* з університету м. Нойбранденбурга (Німеччина) було нагороджено Почесною відзнакою імені професора А. Л. Островського. Відзнакою "Почесний геодезист України" нагороджено директора Державного підприємства "Закарпатгеодезцентр" *Івана Проданця*. Відзнаки "За заслуги в геодезії та картографії" різних ступенів одержали інші відомі фахівці з України та з-за кордону.

Вручення академіку Я. Яцківу Почесної відзнаки імені професора А. Л. Островського

Процедура нагородження К. Цісеком (ліворуч) І. Тревого Почесною відзнакою Польського товариства геодезії

Під час роботи конференції працювала виставка, на якій демонструвалися геодезична література видавництва "Львівська політехніка", добірка журналу "Геопрофіль", продукція деяких фірм та організацій. Працювала також велика виставка геодезичної техніки і технологій від провідних фірм України, Європи та світу, зокрема геодезична апаратура відомої в світі фірми "Leica Geosystems", яка була головним спонсором МНТК.

Наукова програма конференції розпочалася із пленарного засідання, на яке було винесено шість доповідей, у т. ч. доповідь президента УТГК Ігоря Тревого з детальним аналізом діяльності товариства у 2009 р. Головною тематикою цього пленарного засідання були дві важливі на сьогодні проблеми в геодезичній галузі – це впровадження у практику топографо-геодезичних робіт найновіших досягнень у сфері супутникового позиціонування у режимі реального часу, розширення мережі референцних станцій, а також метрологічне забезпечення виконання геодезичних вимірювань сучасним обладнанням. Першою прозвучала доповідь групи науковців і фахівців з Національного університету "Львівська політехніка" та Державного підприємства "Закарпатгеодезцентр" на тему: **"Мережа активних референцних станцій Західної України та можливості її використання для координатного забезпечення геодезичних і кадастрових робіт"** (С. Савчук, І. Проданець, І. Калинич, О. Ланьо). З другої проблеми було виголошено дві доповіді: **"Еталонний геодезичний базис оригінальної конструкції"** та **"Метрологія для контролю і забезпечення якості, нові можливості геодезії"** від науковців Львівської політехніки та Університету м. Нойбранденбурга (І. Тревого, О. Денисов, І. Цюпак та ін.).

Цікавими виявились також доповіді від чеських учасників конференції – **"Землевимірювальна і кадастрова служба Чеської Республіки"** (К. Радей, М. Коцаб, А. Дрбал) та **з питань застосування електромагнітного сканера для археологічних досліджень у м. Львові** (Ю. Манштейн, О. Криськів, В. Довжанський, В. Щигельський).

Другого дня працювало шість секцій, на яких загалом було заслухано понад 50 доповідей. На секції "Геодезія і геодинаміка" виголошено результати досліджень теоретичних питань геодезії та геодинаміки (В. Дробнич, С. Поп, А. Мельник та ін.), супутникових технологій (О. Янчук, П. Черняга, Ю. Голубінка), впливу атмосфери на супутникові та геодезичні вимірювання (Ф. Заблоцький, О. Заблоцька, В. Літинський та ін.).

На секції "Фотограмметрія, картографія, ГІС" більшість доповідей стосувалися проблем геоінформаційного забезпечення територій, делімітації та демаркації державного кордону, доступу до геоінформації (О. Барладін, В. Скавронський, О. Скляр та ін.), формування інфраструктури геопросторових даних (Ю. Карпінський, А. Лященко, П. Бурбан та ін.), а також застосування методів цифрової фотограмметрії для розв'язання різноманітних задач (В. Готов, О. Терещук, В. Мовенко, В. Колісніченко). Було також продемонстровано комплексне програмне забезпечення AutoCAD Civil 3D для вирішення завдань картографії та проектування лінійних споруд (В. Омельченко).

Секцію "Інженерна геодезія, кадастр та землеустрій" через надмірну кількість запланованих доповідей (24) було поділено на дві підсекції – "Інженерна геодезія" та "Кадастр і землеустрій".

У підсекції "Інженерна геодезія" працювала велика група науковців та інженерно-технічних працівників з різних регіонів України та з-за кордону. Більшість доповідей стосувалася питань геодезичного забезпечення будівельних робіт та експлуатації інженерних споруд (К. Бурак, А. Тіщенко, Д. Бачевський, М. Гріншак, В. Михайлишин, П. Ефендян, С. Войтенко, Р. Шульц). Решта доповідей були пов'язані з питаннями геодезичного моніторингу споруд (В. Пригаров, Ю. Кірічек, С. Бегічев, А. Носова, М. Бринь, А. Нікітчин, Є. Толстов, А. Ященко, О. Євстафев, Б. Резнік, В. Колгунов) та застосування наземного лазерного сканування (Р. Шульц, І. Тревого, А. Баландюк, А. Григораш).

На підсекції "Кадастр і землеустрій" було виголошено доповіді з концептуальних засад організації використання земель у сучасних умовах (М. Ступень, Н. Стойко), окремих аспектів удосконалення природно-сільськогосподарського районування (Л. Корнілов, О. Кібукевич, Р. Шульган), з питань оцінювання територій (О. Мельничук), комплексного великомасштабного картографування водних ресурсів (А. Гожий, В. Лемик), кадастру нерухомості у Російській Федерації (О. Писаренко, В. Писаренко).

На секції "Військова геодезія та ГІС-технології" прозвучали доповіді В. Тимчука, К. Руденка, О. Польця, О. Міхна, В. Белякова, В. Глотова, В. Корольова, І. Петлюка. Велику цікавість та жваву дискусію викликала доповідь к.т.н., доц. В. Липського про сьогодення топографічної служби Збройних сил України.

На секції "Прилади і технології, програмне забезпечення та фахова література" учасники конференції мали можливість ознайомитися із сучасними приладами і технологіями від фірми "ДОКА", яка представляла виробника геодезичних приладів – компанію "Leica Geosystems", від фірми ТНТ, що демонструвала прилади "Topcon" та "Sokkia", із сучасними технологіями геодезичного та геотехнічного моніторингу, які представляли компанії "SolData" та "Софтпром".

Доброю традицією в організації та проведенні міжнародних науково-технічних конференцій "Геофорум" стало включення в програму секції доповідей молодих учених. Молодим людям було надано можливість через суттєву знижку обов'язкового оргвнеску представляти свої наукові здобутки, брати участь у виступах і дискусіях. На цьогорічну ювілейну конференцію студенти й аспіранти відгукнулися дуже активно. На секції було подано 14 доповідей, а виголошено 12. Крім того, на ній із змістовною доповіддю про створення інформаційної системи, яка сприяє розвитку інфраструктури та експлуатації аеропортів, виступив директор Міжнародного центру інноваційних та інформаційних технологій проф. М. Васюхін.

Наукові праці молодих вчених стосувалися таких основних напрямів: оброблення мережі референцних станцій та їх використання для проведення геодезичних робіт; використання даних дистанційного

зондування та лазерного сканування місцевості для розв'язання природоохоронних та геодезичних задач, створення кадастрових планів та впливу основних чинників на визначення ринкової вартості земель, дослідження деформації земної поверхні геодезичними методами. Слід особливо відзначити матеріали аспірантів та здобувачів А. Задеменюк, О. Гринишиної-Полюги, В. Шевчука, О. Ломпаса, студентів А. Баландюка, О. Ткачик.

Неабияку зацікавленість викликала спільна доповідь польських та українських науковців про дослідження зміщень скельних блоків масиву Великого Щелінця в Столових горах (Польща). Як виявилось, студенти із Львівської політехніки проходили у Польщі стажування, де й прилучилися до детальних геодезичних досліджень деформаційних процесів у гірській місцевості, популярній серед туристів.

Хочеться вірити, що цей науковий форум посприє формуванню молодих науковців, їх умінню доступно і чітко демонструвати результати своєї праці.

© *І. С. Тревого, С. Г. Савчук,
Х. В. Буришинська, В. М. Глозов*

УХВАЛА XV Міжнародної науково-технічної конференції (МНТК) “Геофорум-2010”

МНТК проходила в період з 22 по 24 квітня 2010 р. у Львові-Яворові. Загальна кількість зареєстрованих учасників – 123, які представляли 7 країн (Росія, Польща, Німеччина, Вірменія, Чехія, Швейцарія, Білорусь) та майже всі регіони України. Загалом у конференції взяло участь понад 260 науковців, викладачів, аспірантів та студентів, виробничників тощо. Заслухавши і обговоривши більш як 50 доповідей (з них 7 – на пленарному засіданні) на 6-ти секціях, МНТК прийняло таку ухвалу:

1. Звернутися до Кабінету Міністрів України з пропозицією:

- відмінити рішення про перепідпорядкування підприємств Укргеодезкартографії Держкомзему України та, враховуючи, що геодезична галузь обслуговує практично всі напрями економіки, науки та оборони країни, надати Державній службі геодезії, картографії та кадастру статус центрального органу виконавчої влади.

2. Звернутися до Укргеодезкартографії з пропозиціями:

- посприяти в організаційних та нормативно-правових питаннях щодо створення і функціонування мереж активних референціальних супутникових станцій, що працюють у режимі реального часу – RTK;
- забезпечити проведення широкомасштабних заходів для впровадження нової високоточної референційної системи координат УСК-2000 у всі сфери її використання;
- узгодити з Державним комітетом України із земельних ресурсів і добитися відміни його рішення про використання умовної системи координат 1963 р., в тому числі й у містах, де діють місцеві системи координат, і перейти до використання для цієї справи системи координат УСК-2000 у відповідній проекції;
- активізувати роботу з місцевими адміністраціями великих міст України в питаннях оновлення геодезичних мереж у межах міст на основі супутникових технологій та нової референційної системи координат УСК-2000;
- при видачі ліцензій на виконання топографо-геодезичних робіт суб'єктам підприємницької діяльності не дозволяти виконувати координатні прив'язки до пунктів Державної геодезичної мережі, а польові вимірювання проводити лише для визначення площ для актів на землю;
- розробити разом із відповідними міністерствами нормативно-технічну документацію на виконання геодезичних робіт у будівельній галузі та узгодити її з відповідними документами Європейського Союзу, а також вартісні показники інженерно-геодезичного забезпечення на всіх етапах будівництва;
- розпочати роботи з картографування водних джерел України.

3. Просити Міністерство освіти і науки України:

- збільшити держзамовлення на підготовку фахівців геодезичних професій, першочергово за спеціальністю “Геодезія”, у зв'язку із суттєвим збільшенням попиту на таких фахівців;
- зосередити підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “Магістр” напряму підготовки “Геодезія, картографія та землеустрій” лише у 3-4-х провідних вузах в Україні, що позитивно вплине на якість їх підготовки.

4. Просити Мінрегіонбуд України:

- включити в загальну проектну документацію на будівництво капітальних споруд обов'язкову складову з геодезичного супроводу і контролю будівництва;

- створити нормативні документи для геодезичного забезпечення будівництва, які відповідали б нормативам ЄС;
- встановити вартісні показники інженерно-геодезичних робіт на всіх етапах будівництва.

5. Звернутися до Міністерства оборони України з пропозиціями:

- у навчальних дисциплінах "Військова топографія" і "Топогеодезичне забезпечення", які викладаються у військових навчальних закладах, доцільно ввести змістовні модулі на вивчення сучасних навігаційних систем і методів навігації;
- організувати творчу співпрацю наукових колективів Збройних сил України з підприємствами, які виробляють засоби і системи навігаційного, топогеодезичного і геопросторового забезпечення у напрямі військово-наукового супроводу розробки та освоєння комплектованих навігаційних систем для потреб Сухопутних військ;
- розробити нормативно-технічну документацію зі стандартизації картографічного формату, структури геопросторових даних, методів їх оновлення та порядку отримання користувачами;
- при постачанні сучасних навігаційних та інших подібних комплексів їх зразки у першу чергу передавати у військові навчальні заклади;
- при створенні актуальних цифрових карт, баз геопросторової інформації тощо необхідно завершити розтаємнення відомостей у відповідності до світової практики.

6. Звернути увагу зацікавлених підприємств та організацій на можливість використання еталонного геодезичного полігона і взірцевого геодезичного базису в Яворівському районі Львівської області для метрологічної атестації та перевірки приймачів супутникових сигналів, електронних тахеометрів, світло-віддалемірів, лазерних рулеток.

7. Надати інформацію про конференцію закордонним учасникам для її поширення у засобах масової інформації (інтернет-сайти, журнали, збірники тощо).

8. Ухвалу МНТК "Геофорум-2010" опублікувати, направити в Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти та науки України, Міністерство оборони України, Укргеодезкартографію, Держгідрографію, Держкомзем України, ВАК України, Військово-топографічне управління ЗСУ, Міністерство охорони навколишнього природного середовища, науковим, навчальним, проектним та виробничим організаціям і всім учасникам конференції.

9. Враховуючи високий рівень МНТК "Геофорум" і зацікавленість наукових організацій, вважати за необхідне продовжити практику проведення таких конференцій. Наступну МНТК "Геофорум-2011" провести у квітні 2011 р., до 16-ї річниці професійного свята працівників геології, геодезії та картографії України.